

כהן גדול פרק שביעי נויר

1. שאן את ראש כל עדת בני ישראל למשפחות לבית אבתם למשפחתי שמואל כל זכר לזולתם: במדבר א ב 2. ועל כל נפש מלא יבא לאביו ולאמו לא יקרא כא יא יקרא: ויקרא כא יא

פ' הרא"ש

ולר"ע מכדי ליש כ"ג לחוריה ול"ש כ"ג נויר נפקא ליה מלאחיו לאביו ולאמו דכ"ג למה לי נהי דלאמו צריך לג"ש לאביו למה לי וה"ה דמצי למבעי לאביו ולאמו דנויר אמאי צריך תריירו למת מצוה: משום דחוקה בעלמא הוא דרוב בעילות אהר הבעל אבל אמו דודאי ילידתי אימא ליטמא לה והאי דרשיי מת אלו הקרובים הוה מוקמי לה בקרובים מצד האב דמכתובי לאביו הוה ממעטין אמו וקרוביה שטמא להם כיון שהם רדאים: כיון דכתיב למשפחות לבית אבות ודרשיי מניה פ' ש נחלק משפחה אב קריה משפחה הוה אמינא דלאמו אהר למעוטי אב וקרוביה דיהיה שטמא להם ומת אלו הקרובים הוה מוקמי בקרובי האם אבל השתא יתיבי תריירו מעל כל נפשות מת דכ"ג ומנפש מת דנויר שמעי' כל קרובים ולאמו דכ"ג הוצרך לכתוב לג"ש וכיון דהוצרך לכתוב לאמו הוצרך לכתוב [לאביו] למורש מניה דמטמא למת מצוה ואצטרך נמי למכתב לאמו דלא תימא מאביו ממעטי אמו ואית ליה לר"ע מופנה מצד א' למדים ואין משיבין א"י כיון דגלי קרא גבי כ"ג דאביו ואמו שטמא להם נהי נהי ואיתר"ה גבי נויר ואיתר"ה לאמו דנויר להפנות ג"ש מבי צדדים: על כל נפשות מת למה לי אגב דרשיי נפש מת דנויר בעי נמי למדרש דכהן גדול

ולר"ב עקיבא ל"ש כהן גדול לחוריה ול"ש ב"ג הוה נויר נפקא ליה מלאחיו. דנויר דלפילו יש בו שמי קדושות: לאביו ולאמו דנויר ל"ש. וא"ת והא רכיבי למת מצוה וי"ל דהכי פירושה למה לי תרווייהו לכתוב חד למת מצוה והוא הדין נמי דיש להקשות לאביו ולאמו דכ"ג למה לי תרווייהו לא לכתוב אלא לאמו לגזרה

שזה דאביו לא אצטרך לגופיה דכ"ג קרובים א' [דלעיל] דרשיי ר"ע מעל כל נפשות חרוקים מת קרובים ב' והצריכותא דקענדי על תרין קראי צין צמייר צין דכ"ג: **וּמְשַׁנֵּי דְצִירֵיבֵי**. דאי כתב אביו ולא לאמו הוה אמיינא דווקא לאביו אינו מיטמא משום קדושת דאביו חוקה בעלמא הוא משום דרוב בעילות אחר הבעל ילידתי אימא דמיטמא לה לך אי הוה כתב לאביו לחוריה הוה אמיינא דאביו יתורא דאביו למעוטי לאמו מהאי טעמא ואי הוה כתב לאמו בלא לאביו הוה אמיינא דאמו יתורא דאמו למעוטי לאביו מהאי טעמא

ולר"ע מכדי לא שנא כהן גדול לחוריה ולא שנא כ"ג והוה נויר נפקא מלאחיו לאביו ולאמו למה לי ציריבי דאי כתב אביו הוה אמינא היינו טעמא דלא מיטמא ליה משום דחוקה בעלמא הוא אבל אמו דידעין דילירתיה ליטמא לה ואי כתב רחמנא אמו הוה אמינא אמו לא ליטמא לה דלא אויל זרעה בתרה אבל אביו כיון דאמר מר למשפחותם לבית אבותם אימא ליטמא ליה קא משמע לן **(א)** ועל כל נפשות מת למה לי יבא למה לי על

אמינא דוקא לאמו אינו מיטמא דלא אויל זרעה בתרה דכתיב למשפחותם לבית אבותם והלכך אי הוה כתב לאביו הוה אמיינא דאמו יתורא דאמו למעוטי לאביו ועל כל נפשות מת למה לי יבא דמוקי ליה לקרובים מיתורא דא"ג דכתיב סתמא דא"ג לא כתיב אביו צפ"י הוה מוקמינן ליה דוקא בקרובא דלד אס דוקא מסבירא דקאמר **[א]** דודאי ילידתייהו ואי כתיב אביו ולא אמו **(ב)** דכתיב אביו ולא אמו א"ת וי"ל דא"ג דמצינן קרובים ממת דמיתורא הוה מוקמינן ליה דוקא בקרובא דלד אס דוקא משמע דקאמר הש"ס **[ד]** שזרעו מתייחס אחריו וא"ת ופ"י אי כתיב אביו ולא אמו היכי תיסק דאדעתין דלאמו יטמא ומיפוק ליה מק"י מאביו מק"י דלעיל ומה דמוקי שבהן הדיוט מיטמא לאחיו מאביו דלאמרינן לעיל **[ה]** והוה גופא **(א)** [תימא] **[ג]** דק"י ניתן למידרש ונראה למחר"ף דלר"ע דרשיי מנפש מת דנויר וכן מעל כל נפשות מת לא יבא דכ"ג דקרובים ציריבי א"כ הוה כולל ללל הקרובים הלכך כי פטר בתר הכי חד מת אלו הקרובים אביו או אמו הוה אמיינא אין בכלל אלא מה שצפירט אביו אין אמו לא אויפכא כיון שיש טעם לחלק ביניהם וכיון דהוי מטעם כלל **[א]** או פטר דאין בכלל אלא מה שצפירט א"כ אפילו בק"י נמי לא אחי אמו מאביו כמו כלל ופטר דעלמא דאין לרבות יותר מן הפרט לא בק"י ולא בשום דרשא אחרת דכפרישית בריש שלשה מינין (לעיל דף לה). וא"ת כיון דמטעם כלל ופטר הוה א"כ למה לי טעמא שנותן לאביו מטעם חוקה וכן לאמו משום דלא אויל זרעה בתרה מיפוק ליה מהאי טעמא דאין בכלל אלא מה שצפירט כמו בעלמא ועוד קשה דמשמע כלן מדרמבי ואמ"י הוה ידעין כוליהן קרובים כגון אחיו ואחורו ואמאי נימא לעולם אין בכלל אלא מה שצפירט וי"ל שאני איסור טומאה דגלי קרא כבהן הדיוט שמטמא לקרובים ולא לרחוקים א"כ כסברא דקורבא היתה: על כן מילתא הוה והלכך ריך ליתן טעמא בצביו ובצמא מה לא יבא ויבא משה ויחא נמי לאמו מאביו ולאמו אחיו ואחורו שהרי אין לך עוד טעם לחלק בקרובים יותר קרוב מנ"ט טעמים מנ"ה אלא ומהלך דהס דוקא מפיש צרכיותא והלכך כיון דגלי אביו ואמו ה"ה אחיו ואחורו ואין לנו לומר מו אין בכלל אלא מה שצפירט ומדע דהכי הוה שהרי לעיל במילתיה דרבי ישמעאל דקאמר מעיקרא או אינו אומר לאביו [אלא] למעוטי אחרים רחוקים **[א]** ופירש' בתוספות לעיל מטעמא דכלל ופטר [וסמך] ליה משום דגלי כבהן הדיוט שצברא הוה ליטמא לקרובים יותר מלרחוקים ש"מ דגבי איסור טומאה גם כי דיינינן ליה בכלל וצפירט ריך טעם וסבירא לדבר והשתא נימא דלר"ע ריך למיכתב תרווייהו לאביו ולאמו ולא אחיה אמו בק"י מאביו דכפרישית ולא דמי לר"י ישמעאל דליף ליה מק"י אמו מאביו דלרבי ישמעאל כלל דנויר על כל נפשות מת"י לא יבא לא בקרובים כתיב ואין יכול לומר כלל ופטר א"כ תאמר דלמעוטי רחוקים קאתי וזה איך יכול לומר כדאיתא לעיל [ק"י] מכהן הדיוט הלכך מו ליכא למדייניה בכלל ופטר למעוטי קרובים אחרים כגון אמו כמו לר"ע דהא כלל לאו קרובים כתיב כמו לר"ע והלכך אחיה אמו שפיר בק"י מאביו ומ"מ ריכתינן לק"י משום סברא דליריותא דכפרישית לעיל וא"ת הוה מינא גבי נויר אב"ג כ"ג הוה כלל הוה בקרובים גם לר"י ישמעאל דכאמר לעיל על כל נפשות מת לא יבא בקרובים או אינו אלא ברחוקים אמיינא ק"י מכהן הדיוט וא"כ נדייניה בכלל ופטר וי"ל כיון דגבי נויר לא מצי למדייניה בכלל ופטר ואחיה אמו בק"י מאביו דכפרישית א"כ גבי כ"ג נמי הכי הוה דהא ילפינן מהדדי מגזרה שוה דאמו ועוד י"ל דשמא לא חשיב ליה כלל כיון דהא דלוקמינא ליה להוה דכ"ג בקרובים אינו מכהן [הפסוק] עלמו דכ"ג אלא מכהן הדיוט שזו אינו דכפרישית לעיל ולא דמי לר"ע דר"ע מוקי קרא מטעמא דנפשיה מכהן הפסוק עלמו הלכך חשיב כלל גמור וריך עיון דהא ר"ע דרשיי ריכב ומיעט פ"ג דשבוט (דף טו). וי"ל דגם צריבא ומיעט ממועטין מיהא דבר אחד ואין מועיל ק"י או מדה אחרת לרבות והלכך אי הוה כתיב אביו הוה ממועטין אמו ולא אחיה בק"י ותו לא מידי כל זה לשון מהר"ף וא"ת וכיון דלר"יבי לגופייהו אביו ואמו א"כ משיכא תימי [מת מצוה] צנויר וגם לא מייטרי לג"ש דכ"ג כיון דמילך צריכי וי"ל דעל כרחיק מיתוריה הוה למת מצוה צנויר ונג"ש דכ"ג דל"כ לישחק קרא מתוריהו וי"ל דרשיי מיתורא [מת] קרובים צין צמייר צין דכ"ג ועל כרחיק מיתוריה הוה למת מצוה ככולהו קרובים ולא מנפלי צין אביו ולאמו בשום סברא למה? נכתבו שניהם כל עיקר אלא צנויר לאיתויי מת מצוה וצב"ג א"ג ומיהו אי לא כתיב אלא חד לאביו או לאמו או הוה אמיינא דא"ג דמקרא מלא דבר הכתוב מ"מ הוה אמיינא דלהכי כתיב חד למעוטי אידך ולאפוקי מקרא מלא דכפרישית וא"ת מי מוקמינן לומר את הצרכיות לר"ע צין אמו לאביו דאדרבה נאמר דאין שום סברא לחלק ביניהם ומייטרי לאביו ולאמו צין צמייר צין דכ"ג וגדרוהו אביו למת מצוה ואמו לג"ש דכפרישית לר"ע לאביו ולאמו תרווייהו למת מצוה מה בכך מ"מ נימא דלאו דווקא נקט אלא מאביו לחוריה נפקא דהכי נמי אמרינן לעיל לר"י ישמעאל דא"פ שהזכיר צברייתא לאביו ולאמו גבי מת מצוה אפ"ה אסיקנא דלא אחי כלל אביו ואמו למת מצוה אלא אביו לגופיה ואמו לג"ש ומת מצוה מלאחיו הוה דנפקא לן כדאמרינן לעיל אלמא לאו דווקא הכי נמי נימא דלאו דווקא נקט אמו אלא מאביו לחוריה נפקא וי"ל דלא דמי דודאי לר"י ישמעאל לא הזכיר לרשת מת מצוה כי אס אמו דהא לאביו איצטרך לגופיה לקרובים כדאמרינן לעיל הלכך א"ג דלמסקנא מת מצוה מלאחיו הוה דנפקא לן ולא מאמו מ"מ שפיר הזכיר לאמו לגבי מת מצוה משום דאי לא הוה כתיב לאחיו הוה דרשיינן ומוקמינן לאמו למת מצוה ולא לג"ש דלעולם אית לן לאוקמי קודם למת מצוה דמיי לגופיה מלגורה שוה למילף לעלמא הלכך לאמו שנכתב קודם הוה מוקמינן דרשה דמת מצוה אי לא כתיב לאחיו אחרי כן ומיהו למסקנא דמצינן למדרש למת מצוה מלאחיו מוקמי לן לאמו לג"ש אבל הכא במילתיה דר"ע דנפקא לן קרובים מעל כל נפשות כדאמרינן לעיל מלאציו¹⁰ ולאמו לא אצטרךינן כלל לגופייהו הלכך על כרחיק מה שהזכיר צברייתא גבי מת מצוה לאביו ולאמו הוה דכפרישית¹¹ תרווייהו נקט משום מת מצוה דאי לאביו משום מת מצוה ולאמו משום א"ג למה הזכיר כלל לאמו לגבי מת מצוה דכיון דכתיב לאביו קודם צברא וקרא קמא לאוקמי¹² למת מצוה דכפרישית ואס כן הכא ליכא למימר כמו לר"י ישמעאל אלא ש"מ דוקא הזכיר שניהם למת מצוה ומילך צריכי כדמסיק במסקנא כל זה לשון מהר"ף: מוקמינן דבצוגיא דידן דרשיי ר"ע לאמו דנויר תרווייהו למת מצוה וצפ"י טבול יום צבזמים **(דף ק)**. דרשיי ר"ע לאביו לחוריה למת מצוה והכי דרשיי סתמא¹³ הדיוט והוה נויר דגם הוה מיטמא למת מצוה לאחיו הרי שהיה כ"ג והוה נויר שגם הוה מיטמא למת מצוה ומאי שנא ועוד קשה הי"ה דרשיי סתמא¹³ שתי דרשות מאביו ואמו והא צריכי אביו ואמו דקאמר הכא וא"כ ליכא למידרש מינייהו כי אס דרשא אחת דכפרישית לעיל מיהו בתוספת¹⁴ דסוגיא דפ' טבול יום פליגא אהך דהכא ולית ליה צרכיותא דהכא הלכך לאביו ולאמו לשתי דרשות קאתו וא"ת סוגיא דידן אמאי לא מנריך נמי קרא לכהן הדיוט ונויר כי התם וי"ל דסברא¹⁵ דכיון דכהן הדיוט מיטמא לקרובים לא מהניא טופיינא דכהן הדיוט בקרא¹⁶ דקדושתו קדושת עולם שזדי נויר להצריך פסוק דכיון¹⁷ דצטונתא עמנו קיל מנויר אב"ג דגם הוה אינו מיטמא לקרובים הוה ודאי הוה אמיינא דמנינא טופיינא דידיה דקדושתו קדושת עולם שלא יטמא למת מצוה ולהכי איצטרך קרא דנויר דלאחיו לג"ש והוה נויר וסוגיא דהתם סברא דאף לטופיינא דכהן הדיוט ונויר ריך קרא מיותר ומיהו ק' דכיון דהתם צפ"י טבול יום לית ליה צרכיותא לאביו ואמו א"כ אביו ואמו דכ"ג ל"ל בשלמא דנויר כולהו [מפורש]¹⁸ התם דכפריש'י אבל ככ"ג קשיא דתסגי¹⁹ צבך לגזירה שוה וליכא למימר דסוגיא דהתם ידרוש גבי כ"ג מלאציו מת מצוה ולאמו לג"ש דהא דיעינן מת מצוה דכ"ג מלאציו

(א) כ"ג למה ל"ה (ב) כ"ג למה ל"ה (ג) כ"ג למה ל"ה (ד) כ"ג למה ל"ה

נוסחת הר"ב
[א] כתב לאמו: [ב] אלא חוקה:

הגהות הב"ח
(א) נמי קמ"ל ודר"ע על כל נפשות: (ב) ר"ש ד"ה ולר"ע וכו' לכתב הכי למה לי הוה קא שמעינן לה מעל נפש מת הס"ס ומיכתב כל נמק:

הגהות מהר"ב רינשבורג

[א] תוס' ד"ה ולר"ע וכו' ככ"ג לקרובים לעיל מיכתב לעיל נמק וי"ל דלקטן א"ת ויעו"ש: [ב] בא"ד דרשיי ר"ע וכו' קרובים צין ללקטן קאי על כ"ג אלא לעיל דצבר"י ר"ע נפש אלו הרחוקים מת אלו קרובים זה מיידי צנויר כ"ל א"מ: [ג] ד"ה ונמק וכו' דקאמר צו"ל ילידתיי נמקו וי"ל דודאי ילידתיי נמקו וי"ל ללא אויל זרעה בתרה וכו' כתיב אביו ולא אמו צפ"י כ"ל א"מ: [ד] בא"ד מנעמאל דקאמר הש"ס שזרעו מתייחס אחריו. מיתוב שזרעו מתייחס אחריו נמקו וי"ל משום דחוקה בעלמא הוא א"מ: [ה] בא"ד כדאמרינן לעיל והוה גופא מימא מיתוב והוה גופא מימא נמקו וי"ל והוה נמו דמביי אמו כדילא א"מ: [ו] בא"ד אחרים רחוקים ופירשו בתוס' וכו' על כל נפשות מת לא אויל זרעה בתרה כתיב איך יכול לומר וכו' ומ"מ צריכין לק"י משום סברא דליריותא ע"י ככ"ג

הגהות התוספות

1. כ"ג ועל נפש מת. 2. כ"ל
3. מיתוב
4. והוה גופא מימא נמק
5. וי"ל כדאמרינן לעיל דק"י
6. כ"ל אביו ואמו
7. כ"ל על נפש מת. 7. כ"ל
8. כ"ל אביו ואמו
9. כ"ל דע"י. 10. כ"ל
10. ולחיי.
11. תנות דהא
12. תרווייהו מייטרי דכפרישית
13. נראה מיותר
14. לן לאוקמי. 13. כ"ל אביו ואמו
15. כ"ל דפסוק. 16. כ"ל
17. כ"ל כיון. 18. כ"ל
19. דרשיי התם.